

ЕУРАЗИЯЛЫҚ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ОДАҚ СОТЫ

КОНСУЛЬТАТИВТІК ҚОРЫТЫНДЫ

2023 жылғы 11 шілде

Минск қаласы

Құрамында Еуразиялық экономикалық одақ Сотының Үлкен алқасы:

төрағалық етуші Э.В.Айриян,
баяндамашы судья А.М.Ажибраимовой,
судья Ж.Н.Баишева, Д.Г.Колоса, Т.Н.Нешатаевой, В.Х.Сейтимовой,
Г.А.Скрипкиной, А.Э.Туманяна, А.А.Федорцова, К.Л.Чайки,
сот отырысының хатшысы А. К. Амангалиева жанынан,
судья-баяндамашыны тыңдап, іс материалдарын зерттеп,
Еуразиялық экономикалық одақ Сотының статутының 46, 47, 49, 50, 68,
69, 73, 96, 98 тармақтарын, Еуразиялық экономикалық одақ Соты
регламентінің 72, 85-баптарын басшылыққа ала отырып,

Беларусь Республикасы Әділет министрлігінің 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шарттың ережелерін және Еуразиялық экономикалық одақ органдарының жекелеген шешімдерін түсіндіру туралы өтініші бойынша мынадай консультациялық қорытынды береді.

Өтініш берушінің сауалы

Беларусь Республикасының Әділет министрлігі Еуразиялық экономикалық одақ Сотына (бұдан әрі – Сот) Беларусь Республикасының атынан 2014 жылғы 29 мамырдағы Еуразиялық экономикалық одақ туралы шарттың (бұдан әрі – Шарт) ережелерін және Еуразиялық экономикалық одақ (бұдан әрі – Одақ) органдарының жекелеген шешімдерін түсіндіру туралы өтінішпен жүгінді.

Өтініш беруші Шарттың 53-бабының 2-тармағына сілтеме жасайды, оған сәйкес Одақтың техникалық регламенті күшіне енген өнім Одақтың техникалық регламентінде белгіленген сәйкестікті бағалаудың қажетті рәсімдерінен өткен жағдайда Одақ аумағында айналысқа шығарылады.

Өтініш беруші қазіргі уақытта су және көбік өрт сөндіру автоматты қондырғыларының (басқару тораптары және әртүрлі жинақтаушы жабдықтар (сигналдық және тексеру клапандары, ысырмалар, ысырмалар,

крандар, сұйықтық қысымы мен ағынының сигнализаторлары және т. б.)), құрамында жұмыс істейтін техникалық құралдар Еуразиялық экономикалық комиссия Кеңесінің 2017 жылғы 23 маусымдағы № 40 (бұдан әрі – ЕАЭО ТР 043/2017) шешімімен қабылданған «Өрт қауіпсіздігін және өрт сөндіруді қамтамасыз ету құралдарына қойылатын талаптар туралы» Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламентінің (ЕАЭО ТР 043/2017) Техникалық реттеу объектісі болып табылатынын және сәйкестікті міндетті түрде растауға жататынын атап өтті.

ЕАЭО ТР 91-тармағымен 043/2017 өнімнің көрсетілген регламентке сәйкестігі оның талаптарын тікелей орындаумен не стандарттар тізбесіне енгізілген стандарттар талаптарын орындаумен қамтамасыз етіледі, соның нәтижесінде ерікті негізде ЕАЭО ТР 043/2017 сақталуы қамтамасыз етіледі.

Халықаралық және өңірлік (мемлекетаралық) стандарттар тізбесінің 108-тармағымен, ал олар болмаған жағдайда - ұлттық (мемлекеттік) стандарттар, оларды қолдану нәтижесінде Еуразиялық экономикалық комиссия Алқасының 2019 жылғы 19 қарашадағы № 200 шешімімен (бұдан әрі – стандарттар тізбесі) бекітілген «Өрт қауіпсіздігін және өрт сөндіруді қамтамасыз ету құралдарына қойылатын талаптар туралы» Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламентінің (ЕАЭО ТР 043/2017) талаптарын сақтау қамтамасыз етіледі, қарастырылып отырған өнім тобына қатысты ЕАЭО ТР 043/2017 талаптарына ерікті негізде сәйкестігін растау үшін Ресей Федерациясының ГОСТ Р 51052-2002 «Сумен және көбік автоматты өрт сөндіру қондырғылары. Басқару түйіні. Жалпы техникалық талаптар. Сынау әдістері» (бұдан әрі – ГОСТ Р 51052-2002) ұлттық стандартты атап айтқанда ГОСТ Р 51052-2002 6.2, 6.3 және 7-тармақтары қолданылады.

Баяндалғанның негізінде өтініш беруші мыналарды түсіндіруді сұрайды:

ЕАЭО ТР 043/2017 Ресей Федерациясының ұлттық стандартына ГОСТ ТР 51052-2002 өзара байланысты талаптарды ерікті орындау тәртібімен өрт сөндіру қондырғыларының жиынтықтаушы жабдықтарының сәйкестігін растаған кезде Шарттың, ЕАЭО ТР 043/2017 техникалық регламентінің ережелерін және Еуразиялық экономикалық комиссияның 2019 жылғы 19 қарашадағы № 200 шешімін қолдану тәртібі;

ГОСТ ТР 51052-2002 талаптары Еуразиялық экономикалық комиссияның 2019 жылғы 19 қарашадағы № 200 шешімімен белгіленген көлемде расталмаған жағдайда өрт сөндіру қондырғыларының жиынтықтаушы жабдықтарына берілген (тіркелген) сәйкестік сертификаттары мен сәйкестік туралы декларацияларды ресімдеу тәртібі;

Еуразиялық экономикалық комиссияның 2012 жылғы 25 желтоқсандағы № 293 «Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламенттерінің талаптарына сәйкестік сертификатының және сәйкестік туралы декларацияның бірыңғай нысандары және оларды ресімдеу қағидалары туралы» шешімімен бекітілген сәйкестік сертификаттарын және сәйкестік туралы декларацияларды ресімдеу қағидаларын ескере отырып, ГОСТ 51052-2002 стандартының қолданылған жекелеген бөлімдері (тармақтары, тармақшалары) туралы мәліметтердің қандай көлемі, оны қолдану нәтижесінде ерікті негізде техникалық регламент талаптарының сақталуы қамтамасыз етіледі, сәйкестікті бағалау туралы құжаттардың бланкілерінде көрсетілуі тиіс (өзара байланысты стандарттар тізбесінде көзделген стандарт элементтерінің барлық жиынтығы немесе талаптарын сәйкестікті бағалау кезінде өтініш беруші нақты растаған стандарт элементтерінің тізімі ғана).

Соттағы рәсім

Жоғары Еуразиялық экономикалық кеңестің 2014 жылғы 23 желтоқсандағы № 101 шешімімен бекітілген Еуразиялық экономикалық одақ Соты регламентінің 75-бабы тәртібімен қарауға түсіндіру туралы істі дайындау шеңберінде Еуразиялық экономикалық комиссияға, Беларусь Республикасының Әділет министрлігіне, Ресей Федерациясының Бас прокуратурасына, Армения Республикасына, Беларусь Республикасына, Ресей Федерациясына, Қырғыз Республикасының Төтенше жағдайлар және өрт қауіпсіздігі саласындағы құзыретті органдарға, Беларусь Республикасының ұлттық заңнама және құқықтық зерттеулер орталығына, Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институтына, Ресей Федерациясының Үкіметі жанындағы Заңнама және салыстырмалы құқықтану институтына, Ресей Ғылым академиясының Мемлекет және құқық Институтына сауалдар жолданды және жауаптары алынды.

Соттың Үлкен алқасы 2023 жылғы 5 сәуірдегі өтініште баяндалған мәселелер бойынша консультативтік қорытынды береді (Мыс. № 07-20/424).

Үлкен Сот алқасының қорытындылары

Соттың Үлкен алқасы өтініш берушінің сұрақтарына жауап беру үшін Шарттың ережелерін, ЕАЭО ТР 043/2017 техникалық регламентін, сондай-ақ Одақ органдарының Техникалық реттеу саласындағы шешімдерін қолдану тәртібін түсіндіру қажет деп санайды.

1. Одақта тауарлардың еркін қозғалысы қағидатын іске асырудың құрамдас элементтерінің бірі болып табылатын техникалық реттеу жүйесі жұмыс істейді. Техникалық реттеу Кеден одағы Комиссиясының 2011 жылғы 28 қаңтардағы № 526 шешімімен бекітілген Кеден одағы шеңберінде міндетті талаптар белгіленетін өнімнің бірыңғай тізбесіне

(бұдан әрі – бірыңғай тізбе) енгізілген өнімге қойылатын міндетті техникалық талаптарды біріздендіруді және осы мақсаттар үшін Одақтың бірыңғай техникалық регламенттерін қабылдауды білдіреді.

Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі техникалық реттеу туралы хаттамамен (шартқа № 9 қосымша; бұдан әрі – техникалық реттеу туралы хаттама) 2-тармақтың 27-абзацында Одақтағы Техникалық реттеу «өнімге немесе өнімге қойылатын міндетті талаптарды және өнімге қойылатын талаптарға байланысты жобалау (ізвестіруді қоса алғанда), өндіру, салу, монтаждау, баптау процестерін белгілеу, қолдану және орындау саласындағы қатынастарды құқықтық реттеу» деп белгіленеді. пайдалану, сақтау, тасымалдау, өткізу және кәдеге жарату, сондай-ақ сәйкестікті бағалау саласындағы қатынастарды құқықтық реттеу».

Шарттың 53-бабының 1-тармағына сәйкес Одақ аумағында айналымға шығарылатын өнім қауіпсіз болуға тиіс. Өнімнің қауіпсіздігін, яғни техникалық реттеу туралы Хаттаманың 2-тармағының екінші абзацында көзделгендей зиян келтіру және (немесе) зардап келтіру мүмкіндігімен байланысты жол берілмейтін тәуекелдің болмауын қамтамасыз ету Одақтағы бірыңғай техникалық реттеудің негізгі мақсаты болып табылады.

Өнімнің қауіпсіздігін растау және оның Одақ аумағында айналымына жол беру үшін шарттың 53-бабының 2-тармағына сәйкес өнім Одақтың техникалық регламентінде (Одақтың техникалық регламенттерінде) белгіленген сәйкестікті бағалаудың қажетті рәсімдерінен өтуі көзделеді.

Осы негізде Одақта бірыңғай тізбеге енгізілген өнімнің сәйкестігін міндетті бағалауды жүргізу қағидалары мен рәсімдерінің бірлігі қағидаты іске асырылады, оған сәйкес Одаққа мүше мемлекеттерде Одақтың техникалық регламенттерін қолдану және орындау алып қоймай жүзеге асырылады.

Соттың Үлкен алқасы шарттың 53-бабы 2-тармағының екінші абзацына сәйкес мүше мемлекеттер Одақтың техникалық регламентінің (Одақтың техникалық регламенттері) талаптарына сәйкес келетін өнімнің өз аумағында Одақтың Техникалық регламентіндегі (Одақтың техникалық регламенттері) осындай өнімге қойылатын қосымша талаптарды көрсетпей және сәйкестікті бағалаудың қосымша рәсімдерін жүргізбей айналысын қамтамасыз етеді.

Шартта Одақтың техникалық регламентінде белгіленген әртүрлі деңгейдегі стандарттарды пайдалану арқылы Техникалық реттеу объектілеріне қойылатын міндетті талаптарды орындау тетігі айқындалған.

Осылайша, шарттың 52-бабының 3-тармағына сәйкес Одақтың техникалық регламентінің талаптарын орындау және Одақтың техникалық регламенті талаптарының ерікті негізде сәйкестігін бағалау үшін

халықаралық, өңірлік (мемлекетаралық) стандарттар, ал олар болмаған жағдайда (өңірлік (мемлекетаралық) стандарттар қабылданғанға дейін) - мүше мемлекеттердің ұлттық (мемлекеттік) стандарттары қолданылуы мүмкін.

Одақтың техникалық регламентінің талаптарын орындаудың осы тетігін іске асыру мақсатында Техникалық реттеу туралы Хаттаманың 4 - тармағы комиссияның халықаралық және өңірлік (мемлекетаралық) стандарттардың, ал олар болмаған жағдайда-қолдану нәтижесінде Одақтың техникалық регламентінің талаптарын ерікті негізде сақтау қамтамасыз етілетін ұлттық (Мемлекеттік) стандарттардың тізбесін бекіту өкілеттігін белгілейді.

Бұл ретте ұлттық стандарт ерікті негізде қолданылады және техникалық регламент талаптарын сақтаудың жеткілікті шарты болып табылады (Техникалық реттеу туралы Хаттаманың 4-тармағының 2-абзацы). Сонымен бірге «еріктілік» деген «міндеттеме» емес.

Шарттың 6-бабының 1 және 3-тармақтарына, сондай-ақ Еуразиялық экономикалық комиссия туралы Ереженің 13-тармағына (Шартқа № 1 қосымша) сәйкес Комиссияның шешімімен бекітілетін Одақтың техникалық регламенттері Нормативтік құқықтық сипатқа ие, Одақ құқығына кіреді және Шарттың ережелеріне қайшы келмеуге тиіс. Шарттың 51-бабы 1-тармағының 3-тармақшасының және 52-бабы 2-тармағының мазмұнына сәйкес Одақтың техникалық регламенттерінің тікелей әрекет ету және тікелей қолдану сипаты бар екендігі және Техникалық реттеу туралы хаттаманың 3-тармағының екінші абзацында көзделген ерекшеліктерден басқа, алып қоюсыз орындалуы тиіс екендігі көзделген.

2. Бұл ретте стандарттар тізбесінің 108-тармағына сәйкес тиісті мемлекетаралық стандарт әзірленгенге дейін ГОСТ ТР 51052-2002 6.2, 6.3, 7-тармақтары қолданылады.

Еуразиялық экономикалық комиссия Алқасының 2019 жылғы 21 мамырдағы № 81 шешімімен зерттеулер (сынақтар) мен өлшеулердің қағидалары мен әдістері, оның ішінде «Өрт қауіпсіздігін және өрт сөндіруді қамтамасыз ету құралдарына қойылатын талаптар туралы» Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламентінің (ЕАЭО ТР 043/2017) талаптарын қолдану және орындау және «Автоматты су және көбік өрт сөндіру қондырғыларын орнату. Басқару түйіндері. Жалпы техникалық талаптар. Сынау әдістері» мемлекетаралық стандарт жобасы үшін 35-тармақпен Техникалық реттеу объектілерінің сәйкестігін бағалауды жүзеге асыру үшін қажетті үлгілерді іріктеу қағидалары қамтылған мемлекетаралық стандарттарды әзірлеу (өзгерістер енгізу, қайта қарау) жөніндегі бағдарлама бекітілді. 2018-2020 жылдар аралығында ГОСТ ТР 51052-2002 (ЕАЭО ТР 043/2017 белгілі бір тармақтары үшін) негізінде ГОСТ әзірлеу жоспарланған.

Соттың Үлкен алқасы бүгінгі күні мұндай акт қабылданбағанын, халықаралық және өңірлік (мемлекетаралық) стандарттар тізбесінің 120 - тармағын, ал олар болмаған жағдайда-зерттеулердің (сынақтардың) және өлшемдердің қағидалары мен әдістерін, оның ішінде Еуразиялық экономикалық одақтың «Өрт қауіпсіздігін және өрт сөндіруді қамтамасыз ету құралдарына қойылатын талаптар туралы» (ЕАЭО ТР 043/2017) техникалық регламентінің талаптарын қолдану және орындау және Еуразиялық экономикалық комиссия Алқасының 2019 жылғы 19 қарашадағы № 200 шешімімен бекітілген Техникалық реттеу объектілерінің сәйкестігін бағалауды жүзеге асыру үшін қажетті үлгілерді іріктеу қағидаларын қамтитын ұлттық стандарттарды қолдану қажеттігін болжайды, онда мүше мемлекеттің (Ресей Федерациясы) - ГОСТ Р 51052-2002. нормативтік құқықтық актісінің ережелеріне сілтеме жасалған.

Соттың Үлкен алқасы бұл тізбеде мемлекетаралық және өңірлік (мемлекетаралық) стандарттар, ал олар болмаған жағдайда - зерттеулер (сынақтар) мен өлшеулердің ережелері мен әдістері, оның ішінде үлгілерді іріктеу қағидалары кіретін ұлттық (мемлекеттік) стандарттар қамтылғанын атап көрсетеді.

Осылайша, екі процесті жіктеу керек.

Біріншісі өндірушілердің «Су және көбік өрт сөндіру қондырғыларын басқару тораптары Автоматты» өнімдері үшін ерікті негізде қолдануына ГОСТ Р 51052-2002 (6.2, 6.3, 7-тармақтар) немесе ЕАЭО ТР 043/2017 талаптарын қолдануына байланысты.

Екіншісі ГОСТ ТР 51052-2002 негізінде «Автоматты су және көбік өрт сөндіру қондырғыларын басқару тораптары» өнімдеріне қатысты үлгілерді іріктеу және сәйкестікті бағалауды жүзеге асыру ережелерін, зерттеу (сынау) және өлшеу әдістерін қолдануға қатысты.

3. Өнім қауіпсіздігінің сәйкестігін бағалаудың әртүрлі тәсілдеріне сілтемелерге қатысты жіктеулерді «Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламенттерінің талаптарына сәйкестік сертификатының және сәйкестік туралы декларацияның бірыңғай нысандары және оларды ресімдеу қағидалары туралы» (бұдан әрі – ережелер) Еуразиялық экономикалық комиссия Алқасының 2012 жылғы 25 желтоқсандағы № 293 шешімімен бекітілген Еуразиялық экономикалық одақтың техникалық регламентінің талаптарына сәйкестік сертификатын ресімдеу қағидаларында көзделген.

Бұл ретте Қағидалардың 6-тармағында сәйкестік сертификатының мазмұнына қойылатын талаптар белгіленген. Атап айтқанда, сәйкестік сертификатының бірыңғай нысанының 10-жолында халықаралық және өңірлік (мемлекетаралық) стандарттардың талаптары ерікті негізде қолданылғанына қарамастан, техникалық регламенттің (техникалық регламенттердің) атауы, ал олар болмаған жағдайда-стандарттар тізбесінен

ұлттық (мемлекеттік) стандарттар көрсетілуі тиіс.

Көрсетілген қағидаларға сәйкес, 11-жолда өнімнің техникалық регламент талаптарына сәйкестігінің дәлелі ретінде өтініш беруші ұсынған басқа да құжаттар (техникалық регламенттер), ал 12-жолда өзге стандарттар мен құжаттар туралы мәліметтер (олар қолданылған жағдайда) және өзге де ақпарат (болған жағдайда) көрсетілген. Бұл сертификат нысаны сертификаттаушы органның тәуекелдерді бағалауына негіз болған басқа құжаттар көрсетілуі тиіс стандарттарды қолданбаған жағдайда толтыру үшін тиісті өрістерді көздейтінін растайды.

Осылайша, ЕАЭО ТР 043/2017 талаптарына сәйкестікті бағалау үшін ұлттық стандартты шаруашылық жүргізуші субъект ерікті негізде таңдаған жағдайда, сәйкестік сертификатында өнімнің нақты түріне арналған стандарттар тізбесінің 108-тармағында көзделген ұлттық стандарт тармақтарының барлық құрамдас бөліктері көрсетілуге тиіс.

Баяндалғанның негізінде Соттың Үлкен алқасы өтініш берушінің сұрақтарына келесі жауаптарды ұсынады.

1. ЕАЭО ТР 043/2017 талаптарына сәйкестігін тексеруді жүзеге асыру кезінде шаруашылық жүргізуші субъект стандарттар тізбесінде көзделген ұлттық стандартты ерікті түрде сақтаған жағдайда, оларды қолдану нәтижесінде Еуразиялық экономикалық комиссия Алқасының 2019 жылғы 19 қарашадағы № 200 шешімімен бекітілген ЕАЭО ТР 043/2017 талаптарының сақталуы ерікті негізде қамтамасыз етіледі, өнімнің нақты түрі үшін көзделген ұлттық стандарттың тармақтары толық көлемде бағалауға жатады.

2. Сәйкестік сертификаттарында (11-жол) Одақтың сәйкестікті бағалау жөніндегі органдардың бірыңғай тізіліміне енгізілген аккредиттелген сынақ зертханалары (орталықтары) жасаған, Техникалық регламентте көзделген зерттеулер (сынақтар) мен өлшемдер (сертификаттау схемасында көзделген жағдайларда) түрлері бойынша, сондай-ақ сәйкестікті бағалау үшін стандарттар тізбесіне енгізілген және көрсетілген ұйымдар орындаған зерттеулер (сынақтар) мен өлшемдер хаттамалары көрсетіледі.

3. Сәйкестік сертификатында өнімнің нақты түрі үшін көзделген ұлттық стандарттың тармақтары және олардың құрамдас бөліктері толық көлемде көрсетіледі.

Қорытынды ережелер

1. Осы консультативтік қорытындының көшірмесі өтініш берушіге жіберілсін.
2. Соттың интернет-сайтында Консультативтік қорытынды ресми түрде жариялансын

Төрағалық етуші

Э.В. Айриян

Судья-баяндамашы

А.М.Ажибраимова

Судьялар

Ж.Н. Баишев

Д.Г. Колос

Т.Н. Нешатаева

В.Х. Сейтимова

Г.А. Скрипкина

А.Э. Туманян

А.А. Федорцов

К.Л. Чайка